

Опис навчальної дисципліни «Правові основи сталого розвитку сільських територій»

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	«Магістр»	
Напрямок підготовки		
Спеціальність	081 «Право»	
Освітня програма	«Право»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів	5	
Кількість змістових модулів	5	
Курсовий проект (робота) за наявності		
Форма контролю	Залік/екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	2/3	
Семестр	4/5	
Лекційні заняття	45	
Практичні семінарські заняття	45	
Лабораторні заняття	--	-
Самостійна робота	144	
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4/3 год.	

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Правові основи сталого розвитку сільських територій»

Мета освітньої компоненти «Правові основи сталого розвитку сільських територій» - опанування теоретичних засад аграрно-правового регулювання відносин у сфері діяльності сільськогосподарських товаровиробників і соціального розвитку села.

Завданням освітньої компоненти є вивчення теоретичних засад аграрного права як галузі права, системи чинного аграрного законодавства, а також правовідносин, що виникають, змінюються та припиняються у процесі діяльності суб'єктів господарювання в аграрному секторі; вивчення відносин реформування майна та землі недержавних сільськогосподарських підприємств, способів захисту прав селян в процесі реформування; ознайомлення із питаннями правового регулювання соціального розвитку сільських територій, а також основними засадами державного регулювання аграрного сектору економіки. У професійному аспекті завданням навчального курсу є поширення зазначених положень на сферу аграрних відносин, оскільки підготовка кваліфікованого фахівця юридичного профілю передбачає опанування ним певних правових знань, як обов'язкову умову подальшої успішної професійної діяльності.

У результаті вивчення освітньої компоненти студент **повинен**:

Знати:

правові основи сталого розвитку сільських територій;
зміст нормативних актів у вказаній сфері, основні наукові праці з означеної проблематики та узагальнення судової практики;
визначення основних категорій та понять у сфері сталого розвитку сільських територій, методи та принципи правового регулювання відносин сталого розвитку сільських територій;

Уміти:

досліджувати теоретичні проблеми сталого розвитку сільських територій; вільно орієнтуватися у чинному законодавстві у вказаній сфері; знаходити колізії та прогалини в законодавстві, яким регулюються ці відносини та вміти їх усунути; орієнтуватися в актуальних проблемах сталого розвитку сільських територій; застосовувати теоретичні знання і приписи нормативно-правових актів у практичній діяльності

Оволодіти навичками:

надання зрозумілих професійних відповідей на питання, пов'язані із правовим регулюванням сталого розвитку сільських територій як в усній, так і в письмовій формі
роботи в команді, вирішуючи поставлені завдання щодо правового регулювання відносин у сфері сталого розвитку сільських територій
прийняття рішень на основні ефективного застосування норм чинного законодавства
самостійного вдосконалення набутих знань

У здобувачів після засвоєння освітньої компоненти «**Правові основи сталого розвитку сільських територій**» повинні бути сформовані такі **компетентності**:

Загальні компетентності (ЗК):

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Здатність приймати обґрунтовані рішення.
Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

Вивчення освітньої компоненти «Правові основи сталого розвитку сільських територій» спрямоване на досягнення таких **програмних результатів навчання**:

Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ»**

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Назви змістовних модулів	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	інд	с.р.		Л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Загальна характеристика правовідносин сталого розвитку сільських територій												
Загальна характеристика правовідносин щодо сталого розвитку сільських територій		2	2			9						
Селяни як основні суб'єкти правовідносин у сфері сталого розвитку сільських територій		2	2			9						
Проблеми законодавчого забезпечення сталого розвитку сільських територій		4	4			9						
Змістовний модуль 2. Правові засади державного регулювання сталого розвитку сільських територій												
Загальна характеристика державного регулювання сталого розвитку сільських територій		2	2			9						
Повноваження органів виконавчої влади у сфері сталого розвитку сільських територій		2	2			9						
Програмне забезпечення		3	3			9						

сталого розвитку сільських територій													
Змістовний модуль 3. Правове регулювання розвитку сільських територій та соціальна політика на селі													
Правові проблеми розвитку сільських територій		4	4			9							
Правове забезпечення соціального розвитку села		4	4			9							
Правове регулювання диверсифікації сільськогосподарської діяльності		2	2			9							
Змістовний модуль 4													
Правове регулювання виробничої складової сталого розвитку сільських територій													
Правове становище сільськогосподарських товаровиробників		2				9							
Правове регулювання виробництва якісної та безпечної сільськогосподарської продукції		4				9							
Правове регулювання запровадження у виробництво сільськогосподарської продукції генетично-модифікованих організмів		2				9							
Права та обов'язки суб'єктів ринку органічної продукції.		2				9							
Змістовний модуль 5.													
Правове регулювання екологічної складової сталого розвитку сільських територій													
Правове регулювання використання природних ресурсів сільському господарстві		4	4			8							

Правове регулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення						8						
Правове регулювання поводження з засобами захисту рослин		2	2			5						
Правове регулювання поводження з відходами сільського господарства		4	2			5						
Разом за змістовним модулем												
Усього годин	234	45	45			144						
Курсовий проект												

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОВІДНОСИН СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Тема 1. Загальна характеристика правовідносин сталого розвитку сільських територій

Сталий розвиток сільських територій як система організаційних, економічних, політичних і правових заходів, спрямованих на забезпечення пропорційних і одночасних, незворотних і стабільних прогресивних змін у виробничій, соціальній і екологічній сферах сільської території. Теоретико-правові та законодавчі підходи до визначення поняття «сталий розвиток сільських територій». Склад правовідносин сталого розвитку сільських територій. Загальна характеристика суб'єктів вказаних правовідносин.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Що вкладається у поняття «сільський розвиток»?
2. Наведіть нормативно-правові визначення поняття «сільський розвиток».
3. Охарактеризуйте правовідносини сталого розвитку сільських територій.
4. Визначте структуру правовідносин сталого розвитку сільських територій.
5. Класифікуйте суб'єктів правовідносин сталого розвитку сільських територій

Тема 2. Селяни як основні суб'єкти правовідносин у сфері сталого розвитку сільських територій

Наукові визначення поняття «селянин». Закріплення вказаної правової категорії у міжнародних нормативно-правових актах, що є частиною українського законодавства. Характеристика прав селян за законодавством України. Поняття і ознаки сільськогосподарської діяльності за законодавством України. Аналіз прав селян, закріплених у Декларації ООН про права селян і інших осіб, які працюють в сільських районах. ОСГ як основна форма організації праці селян.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Як визначається поняття «селянство» у науковій літературі та якими ознаками воно характеризується?
2. Здійсніть правову характеристику Декларації ООН про права селян і інших осіб, які працюють в сільських районах.
3. Класифікуйте права селян за законодавством України.
4. Яким чином реалізуються права селян?
5. Охарактеризуйте правове становище ОСГ.
6. Якими правами і обов'язками наділені члени ОСГ?
7. Проаналізуйте судову практику щодо порушення прав селян

Тема 3. Проблеми законодавчого забезпечення сталого розвитку сільських територій - 4

Міжнародні документи, ратифіковані Україною, як законодавча основа сталого розвитку сільських територій. Основні положення Резолюції Генеральної

Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 р. «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року. Конституція та Закони України у сфері сталого розвитку сільських територій. Підзаконні нормативно-правові акти, якими регулюються зазначені відносини (постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства аграрної політики та продовольства України тощо).

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте міжнародні нормативно-правові акти, ратифіковані Україною, у сфері сталого розвитку сільських територій.
2. Значення Резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року для подальшого розвитку аграрного законодавства.
3. Роль Конституції і Законів України у регулюванні відносин сталого розвитку сільських територій.
4. Яку роль відіграє Закон України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» у забезпеченні сталого розвитку сільських територій?
5. Запропонуйте структуру Закону України «Про сільський розвиток».
6. Підзаконні нормативно-правові акти в системі законодавства про сталий розвиток сільських територій.
7. Охарактеризуйте тенденції розвитку законодавства в зазначеній сфері.

Змістовний модуль 2. Правові засади державного регулювання сталого розвитку сільських територій - 7

Тема 1. Загальна характеристика державного регулювання сталого розвитку сільських територій -2

Характеристика державно-правового регулювання сталого розвитку сільських територій. Принципи державно-правового регулювання сталим розвитком сільських територій. Форми і методи регулятивної діяльності державних органів у вказаній сфері. Застосування адміністративних методів регулювання сталим розвитком сільських територій. Роль економічних методів у регулюванні вказаних відносин. Забезпечення державної підтримки сталого розвитку сільських територій. Основні засади державної аграрної політики щодо сталого розвитку сільських територій.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Надайте загальну характеристику аграрної політики щодо сталого розвитку сільських територій.
2. Розкрийте поняття та зміст державного регулювання сталим розвитком сільських територій.
3. Наведіть адміністративні методи державного регулювання сталим розвитком сільських територій.

4. Роль економічних методів в управлінні сталим розвитком сільських територій.

5. Охарактеризуйте основні заходи державної підтримки в зазначеній сфері.

Тема 2. Повноваження органів виконавчої влади у сфері сталого розвитку сільських територій

Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України у сфері сталого розвитку сільських територій. Повноваження Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України у вказаній сфері. Інші центральні органи виконавчої влади у галузі сталого розвитку сільських територій (Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерство розвитку громад та територій України, Державна служба з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, Державне агентство рибного господарства України, Державна служба з питань геодезії, картографії та кадастру, Державне агентство лісових ресурсів України тощо). Здійснення державного контролю та нагляду за додержанням аграрного законодавства щодо сталого розвитку сільських територій. Роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні сталого розвитку сільських територій.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Визначте повноваження Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України у сфері сталого розвитку сільських територій.

2. Проаналізуйте Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України та визначте його повноваження щодо сталого розвитку сільських територій?

3. Які центральні органи виконавчої влади приймають участь в управлінні сталим розвитком сільських територій? Визначте їх повноваження.

4. Охарактеризуйте діяльність Міжвідомчої координаційної ради з питань розвитку сільських територій.

5. У чому полягають функції органів місцевого самоврядування у сфері сталого розвитку сільських територій?

6. Якими Ви бачите перспективи вдосконалення системи органів управління у сфері сталого розвитку сільських територій?

Тема 3. Програмне забезпечення сталого розвитку сільських територій

Державні цільові програми у сфері сільського розвитку. Порядок здійснення сільськогосподарського перепису. Загальна характеристика окремих програм у сфері сільського розвитку. Роль концептуальних нормативно-правових актів у сфері сільського розвитку. Загальна характеристика програм соціально-економічного та культурного розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте державні програми, які приймалися у сфері

соціального розвитку села.

2. Визначте роль Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 р., затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1158.

3. Визначте ознаки державних програм за законодавством України.

4. Якими рисами характеризуються концепції державних програм?

5. Охарактеризуйте Концепцію Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 р., схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2010 р. № 121.

6. Здійсніть правову оцінку Концепції розвитку сільських територій, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2015 р. № 995-р.

7. Визначте роль програм соціально-економічного та культурного розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

8. Наведіть примірну структуру Національної програми сільського розвитку.

9. Яку структуру, на Вашу думку, повинні мати програми соціально-економічного і культурного розвитку сільських адміністративно-територіальних одиниць.

10. Обґрунтуйте відповідь на типання: чи виконує Україна статтю 403 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони?

Змістовний модуль 3. Правове регулювання розвитку сільських територій та соціальна політика на селі

Тема 1. Правові проблеми розвитку сільських територій

Сільські території: поняття, ознаки, класифікація. Правове регулювання відносин, спрямованих на збереження сільської поселенської мережі. Поняття сільської території, сільського поселення та сільського населеного пункту. Склад сільської поселенської мережі. Типи сільських поселень. Ознаки селища та села. Перспективи розвитку хуторських поселень в Україні. Порядок правового регулювання паспортизації сільської населених пунктів. Правове регулювання державної підтримки розвитку депресивних сільських територій (трудонедостатніх населених пунктів), створення умов для збереження та розвитку малих, віддалених сільських поселень і територій, які мають окремий статус (гірських та Поліських населених пунктів) тощо. Правові проблеми розвитку сільської поселенської мережі.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Наведіть ознаки сільських територій (сільської місцевості) за законодавством України.

2. Проаналізуйте науково-теоретичні підходи до визначення поняття «сільські території». Наведіть їх ознаки.

3. Визначте критерії класифікації сільських територій за законодавством

України.

4. Порівняйте поняття «сільський населений пункт» та «сільське поселення».

5. Визначте ознаки та порівняйте правове становище селища та села.

6. Проаналізуйте перспективи розвитку хуторських поселень в Україні.

7. Що таке «сільська поселенська мережа»? Визначте її склад.

8. Визначте правові проблеми формування сільської поселенської мережі.

9. Що Вам відомо про «перспективні» і «неперспективні» населенні пункти.

10. Які пільги передбачені законодавством для мешканців трудонедостатніх населених пунктів?

11. Визначте порядок правового регулювання паспортизації сільській населених пунктів.

12. Охарактеризуйте порядок здійснення сільськогосподарського перепису.

13. Охарактеризуйте перспективи розвитку законодавства у сфері сільського розселення.

Тема 2. Правове забезпечення соціального розвитку села 4

Поняття, сутність і організаційно-правові засади соціального розвитку села. Соціальний розвиток села як інститут аграрного права.

Правовий режим об'єктів соціальної інфраструктури села. Відносини з соціального переоблаштування села. Правове регулювання житлового будівництва та комунального господарства, забезпечення транспортного сполучення та зв'язку, удосконалення інженерної інфраструктури. Розвиток фізичної культури і спорту, культурно-дозвільної діяльності в сільській місцевості, традиційної культури регіонів. Правове забезпечення медичного обслуговування сільських мешканців. Відносини із забезпечення належного рівня освітніх послуг. Побутове та торгівельне обслуговування сільського населення.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Здійсніть правову характеристику Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» з точки зору його ефективності.

2. Поясніть, чі є доцільним, на Ваш погляд, продовження дії Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві»?

3. Згадайте, яким чином у науковій літературі характеризується інститут соціального розвитку села.

4. Розкрийте правовий режим об'єктів соціальної інфраструктури села.

5. Які пільги передбачені індивідуальним забудовникам на селі?

6. В чому полягають особливості правового забезпечення медичного обслуговування сільських мешканців?

Тема 3. Правове регулювання диверсифікації сільськогосподарської діяльності

Поняття диверсифікації сільськогосподарського виробництва за законодавством України. Заходи підтримки несільськогосподарських видів діяльності за законодавством ЄС. Правові проблеми стимулювання розвитку вказаних видів діяльності у сільській місцевості, а також забезпечення їх належного правового регулювання.

Правове регулювання сільського туризму. Досвід європейських країн у врегулюванні вказаних відносин. Проблеми вдосконалення законодавства в зазначеній сфері. Перспективи забезпечення розвитку художніх промислів у сільській місцевості.

Правові проблеми залучення фермерів до робіт у сфері залісення сільськогосподарських земель. Правове регулювання відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Підготуйте розгорнуту відповідь на питання: яке місце відводиться процесам диверсифікації у законодавстві України?

2. Визначте поняття диверсифікації сільськогосподарського виробництва за законодавством України.

3. Розкрийте правові проблеми стимулювання диверсифікації сільськогосподарського виробництва.

4. Розкрийте порядок здійснення діяльності у сфері сільського туризму.

5. Визначте проблеми вдосконалення законодавства в зазначеній сфері. Запропонуйте можливі шляхи їх вирішення.

6. Яким чином регулюється діяльність у сфері художніх промислів у сільській місцевості.

7. Що Вам відомо про правове регулювання діяльності у сфері залісення сільськогосподарських земель.

Змістовний модуль 4. Правове регулювання виробничої складової сталого розвитку сільських територій

Тема 1. Правове становище суб'єктів в аграрному секторі

Ознаки державного унітарного комерційного сільськогосподарського підприємства. Правовий режим майна та землі державних сільськогосподарських підприємств. Особливості правового становища АТ і ТОВ у сільському господарстві. Поняття та юридичні ознаки агрохолдингу. Правовий режим землі в сільськогосподарських підприємствах корпоративного типу. Поняття, основні риси сільськогосподарських кооперативів та їх види. Право членства в сільськогосподарських кооперативах. Правовий режим майна та землі в сільськогосподарських кооперативах. Поняття та порядок створення фермерського господарства. Поняття та ознаки сімейного фермерського господарства. Земельні та майнові відносини у фермерському господарстві. Правове регулювання державної підтримки фермерських господарств.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Назвіть ознаки державного унітарного комерційного сільськогосподарського підприємства.
2. Розкрийте правовий режим землі та майна комерційного сільськогосподарського підприємства.
3. Визначте особливості у правовому становищі господарських товариств
4. Які види кооперативів Вам відомі? Наведіть їх характерні ознаки.
5. Визначте, в чому полягають відмінності у правовому становищі сільськогосподарських кооперативів за Законом України від 21 липня 2020 р. «Про сільськогосподарську кооперацію» та аналогічним Законом України від 17 липня 1997 р.
6. Визначте порядок надання земельних ділянок для ведення фермерських господарств.
7. Яким чином здійснюється державна підтримка фермерських господарств?
8. Яким чином формується «складений капітал» фермерського господарства?

Тема 2. Правове регулювання виробництва якісної та безпечної сільськогосподарської продукції 4

Поняття і зміст якості та безпечності сільськогосподарської продукції. Права та обов'язки операторів ринку харчових продуктів. Правові засади виробництва та обігу харчових продуктів. Загальні гігієнічні вимоги щодо поводження з харчовими продуктами. Правове регулювання державного контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти. Стандартизація і сертифікація як нормативні засади якості й безпечності сільськогосподарської продукції

Правове регулювання виробництва продукції рослинництва. Правове регулювання виробництва продукції тваринництва.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Розкрийте зміст поняття «якість» та «безпечність» сільськогосподарської продукції.
2. Розкрийте права та обов'язки операторів ринку харчових продуктів.
3. Визначте правові засади виробництва та обігу харчових продуктів.
4. Назвіть загальні гігієнічні вимоги щодо поводження з харчовими продуктами.
5. Визначте основні засади правового регулювання державного контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти.
6. Яким чином здійснюється стандартизація і сертифікація сільськогосподарської продукції?
7. Розкрийте основні засади виробництва продукції виноградарства і виноробства.
8. Розкрийте основні засади виробництва молока і м'яса
9. Розкрийте основні засади виробництва продукції бджільництва
10. Правові засади аквакультури

Тема 3. Правові засади використання біотехнологій в умовах забезпечення сталого розвитку сільських територій. 2

Нормативне та теоретико-правове визначення поняття «біотехнологія». Загальна характеристика правового регулювання генно-інженерної діяльності у відкритій системі. Правові засади державної політики у сфері біотехнологій. Принципи здійснення такої діяльності. Порядок використання, транспортування, зберігання та утилізації ГМО. Правове регулювання використання біотехнологій у тваринництві і рослинництві.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Розкрийте наукові підходи до визначення поняття «біотехнологія».
2. Надайте загальну характеристику правового регулювання генно-інженерної діяльності у відкритій системі.
3. Визначте правові засади державної політики у сфері біотехнологій.
4. Назвіть і розкрийте принципи здійснення такої діяльності.
5. Розкрийте порядок використання і транспортування ГМО
6. Яким чином здійснюється зберігання та утилізація ГМО за законодавством України.
7. Визначте особливості у правовому регулюванні використання біотехнологій у тваринництві
8. Визначте особливості у правовому регулюванні використання біотехнологій у рослинництві.

Тема 4. Права та обов'язки суб'єктів ринку органічної продукції

Теоретичні та законодавчі основи здійснення права на органічне виробництво в умовах реалізації цілей сталого розвитку до 2030 р. Правові засади державної політики у сфері органічного сільськогосподарського виробництва. Принципи здійснення такої діяльності. Правове регулювання реєстрації операторів, що здійснюють виробництво органічної продукції. Правові питання сертифікації такої продукції. Правові аспекти її маркування. Правові проблеми державної підтримки органічного сільськогосподарського виробництва. Вимоги до органічного виробництва продукції тваринництва і рослинництва.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Розкрийте правові засади державної політики у сфері органічного сільськогосподарського виробництва.
2. Визначте принципи здійснення такої діяльності.
3. Опишіть порядок реєстрації операторів, що здійснюють виробництво органічної продукції.
4. Що Вам відомо про сертифікацію такої продукції.
5. Розкрийте законодавчі вимоги до маркування органічної продукції.
6. Визначте основні засади державної підтримки органічного сільськогосподарського виробництва.
7. Розкажіть про порядок виробництва органічної продукції тваринництва
8. Розкрийте особливості у правовому регулюванні виробництва органічної

продукції рослинництва.

Змістовний модуль 5. Правове регулювання екологічної складової сталого розвитку сільських територій

Тема 1. Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві 4

Сільськогосподарське використання природних ресурсів як інституту аграрного права. Принципи здійснення сільськогосподарського використання природних ресурсів. Види сільськогосподарського використання природних ресурсів. Правове регулювання використання водних ресурсів у сільському господарстві. Особливості сільськогосподарського використання надр. Правові засади використання лісових ресурсів. Порядок використання об'єктів рослинного і тваринного світу.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Дайте визначення сільськогосподарського використання природних ресурсів як інституту аграрного права.
2. На яких принципах здійснюється сільськогосподарське використання природних ресурсів?
3. Які види сільськогосподарського використання природних ресурсів?
4. Які особливості сільськогосподарського використання водних ресурсів?
5. Які особливості сільськогосподарського використання надр?
6. Які особливості сільськогосподарського використання лісових ресурсів?
7. Які особливості сільськогосподарського використання об'єктів рослинного світу?
8. Які особливості сільськогосподарського використання об'єктів тваринного світу?
9. Які органи публічної влади надають дозволи на сільськогосподарське використання природних ресурсів?

Тема 2. Правове регулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення.

Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення. Поняття та юридичні ознаки забезпечення екологічної безпеки при використанні земель сільськогосподарського призначення. Правове регулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення. Система заходів у галузі охорони земель. Рекультивація земель як комплекс заходів з їх відновлення. Консервація земель як організаційно-правовий захід їх відновлення. Порядок відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва. Особливості меліорації земель. Економічне стимулювання впровадження заходів щодо охорони та використання земель і підвищення родючості ґрунтів.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки:

1. Визначте поняття та склад земель сільськогосподарського призначення.
2. В чому проявляється особливість правового режиму земель сільськогосподарського призначення?
3. Розкрийте поняття та юридичні ознаки забезпечення екологічної безпеки при використанні земель сільськогосподарського призначення.
4. Розкрийте зміст правового регулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення.
5. Назвіть та опишіть систему заходів у галузі охорони земель.
6. Розкрийте зміст рекультивації земель
7. Яким чином здійснюється консервація земель.
8. Розкрийте порядок відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва.
9. В чому полягають особливості меліорації земель.
10. Розкрийте сутність економічного стимулювання впровадження заходів щодо охорони та використання земель і підвищення родючості ґрунтів.

Тема 3. Правове регулювання поведження з засобами захисту рослин

Поняття захисту сільськогосподарських рослин. Методи захисту сільськогосподарських рослин: організаційно-господарські, агротехнічні, селекційні, фізичні, хімічні, біологічні та інші. Державний контроль у сфері захисту рослин. Правове регулювання застосування засобів захисту рослин. Правове регулювання ліцензування засобів захисту рослин. Проблеми імплементації в українське законодавство Виконавчого Регламенту Комісії (ЄС) № 485/2013(п. 69), Виконавчого Регламенту Комісії Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 540/2011, Регламенту (ЄС) № 1107/2009 та Директиви 2009/128/ЄС.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Наведіть поняття захисту сільськогосподарських рослин.
2. Визначте методи захисту сільськогосподарських рослин.
3. Розкрийте, яким чином здійснюється державний контроль у сфері захисту рослин.
4. Визначте порядок правового регулювання застосування засобів захисту рослин.
5. Розкрийте порядок правового регулювання ліцензування засобів захисту рослин.
6. З чим пов'язані проблеми імплементації в українське законодавство Виконавчого Регламенту Комісії (ЄС) № 485/2013(п. 69), Виконавчого Регламенту Комісії Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 540/2011, Регламенту (ЄС) № 1107/2009 та Директиви 2009/128/ЄС.

Тема 4. Правове регулювання поведження з відходами сільського господарства

Визначення поняття «відходи сільського господарства». Особливості поведження з різними видами сільськогосподарських відходів. Порядок знищення

і утилізації кормів. Правове регулювання поводження з відходами, які утворюються у процесі здійснення діяльності з ГМО Правові засади використання непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів. Поводження з побічними продуктами тваринного походження, не призначеними для споживання людиною.

Поняття біопалива, що виробляються сільськогосподарськими товаровиробниками. Принципи правового регулювання виробництва біопалива. Організаційно-правове забезпечення виробництва сільськогосподарськими товаровиробниками різних видів біопалива. Особливості виробничо-господарської діяльності з виробництва біопалива сільськогосподарськими товаровиробниками. Державна підтримка виробництва біопалива сільськогосподарськими товаровиробниками.

Контрольні питання та завдання для самоперевірки

1. Надайте визначення поняття «відходи сільського господарства».
2. Розкрийте особливості поводження з різними видами сільськогосподарських відходів.
3. Розкрийте порядок знищення і утилізації кормів.
4. Охарактеризуйте правове регулювання поводження з відходами, які утворюються у процесі здійснення діяльності з ГМО
5. Назвіть правові засади використання непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів.
6. Опишіть порядок поводження з побічними продуктами тваринного походження, не призначеними для споживання людиною.
7. Розкрийте поняття біопалива та принципи правового регулювання його виробництва.
8. Визначте основні засади державної підтримки виробництва біопалива.

**ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ ОСНОВИ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ»**

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика правовідносин щодо сталого розвитку сільських територій	2
2	Селяни як основні суб'єкти правовідносин у сфері сталого розвитку сільських територій	2
3	Проблеми законодавчого забезпечення сталого розвитку сільських територій	4
4	Загальна характеристика державного регулювання сталого розвитку сільських територій	2
5	Повноваження органів виконавчої влади у сфері сталого розвитку сільських територій	2
6	Програмне забезпечення сталого розвитку сільських територій	3
7	Правові проблеми розвитку сільських територій	4
8	Правове забезпечення соціального розвитку села	4
9	Правове регулювання диверсифікації сільськогосподарської діяльності	2
10	Правове становище суб'єктів в аграрному секторі	2
11	Правове регулювання виробництва якісної та безпечної сільськогосподарської продукції	4
	Правове регулювання запровадження у виробництво сільськогосподарської продукції генетично-модифікованих організмів	2
	Права та обов'язки суб'єктів ринку органічної продукції	2
	Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві	4
	Правове регулювання поводження з засобами захисту рослин	2
	Правове регулювання поводження з відходами сільського господарства	4
	Разом	45

**ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ»**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика правовідносин щодо сталого розвитку сільських територій	2
2	Селяни як основні суб'єкти правовідносин у сфері сталого розвитку сільських територій	2
3	Проблеми законодавчого забезпечення сталого розвитку сільських територій	4
4	Загальна характеристика державного регулювання сталого розвитку сільських територій	2
5	Повноваження органів виконавчої влади у сфері сталого розвитку сільських територій	2
6	Програмне забезпечення сталого розвитку сільських територій	3
7	Правові проблеми розвитку сільських територій	4
8	Правове забезпечення соціального розвитку села	4
9	Правове регулювання диверсифікації сільськогосподарської діяльності	2
10	Правове становище суб'єктів в аграрному секторі	2
11	Правове регулювання виробництва якісної та безпечної сільськогосподарської продукції	4
	Правове регулювання запровадження у виробництво сільськогосподарської продукції генетично-модифікованих організмів	2
	Права та обов'язки суб'єктів ринку органічної продукції	2
	Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві	4
	Правове регулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення	
	Правове регулювання поводження з засобами захисту рослин	2
	Правове регулювання поводження з відходами сільського господарства	4
	Разом	45

**КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ
ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ ОСНОВИ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ»**

1. Що вкладається у поняття «сільський розвиток»?
2. Наведіть нормативно-правові визначення поняття «сільський розвиток».
3. Охарактеризуйте правовідносини сталого розвитку сільських територій.
4. Визначте структуру правовідносин сталого розвитку сільських територій.
5. Класифікуйте суб'єктів правовідносин сталого розвитку сільських територій
6. Як визначається поняття «селянство» у науковій літературі та якими ознаками воно характеризується?
7. Здійсніть правову характеристику Декларації ООН про права селян і інших осіб, які працюють в сільських районах.
8. Класифікуйте права селян за законодавством України.
9. Яким чином реалізуються права селян?
10. Охарактеризуйте правове становище ОСГ.
11. Якими правами і обов'язками наділені члени ОСГ?
12. Проаналізуйте судову практику щодо порушення прав селян
13. Охарактеризуйте міжнародні нормативно-правові акти, ратифіковані Україною, у сфері сталого розвитку сільських територій.
14. Значення Резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року для подальшого розвитку аграрного законодавства.
15. Роль Конституції і Законів України у регулюванні відносин сталого розвитку сільських територій.
16. Яку роль відіграє Закон України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» у забезпеченні сталого розвитку сільських територій?
17. Підзаконні нормативно-правові акти в системі законодавства про сталий розвиток сільських територій.
18. Охарактеризуйте тенденції розвитку законодавства в зазначеній сфері.
19. Надайте загальну характеристику аграрної політики щодо сталого розвитку сільських територій.
20. Розкрийте поняття та зміст державного регулювання сталим розвитком сільських територій.
21. Наведіть адміністративні методи державного регулювання сталим розвитком сільських територій.
22. Роль економічних методів в управлінні сталим розвитком сільських територій.
23. Охарактеризуйте основні заходи державної підтримки в зазначеній сфері.
24. Визначте повноваження Міністерства економіки України у сфері сталого розвитку сільських територій.

25. Проаналізуйте Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України та визначте його повноваження щодо сталого розвитку сільських територій?

26. Які центральні органи виконавчої влади приймають участь в управлінні сталим розвитком сільських територій? Визначте їх повноваження

27. Охарактеризуйте діяльність Міжвідомчої координаційної ради з питань розвитку сільських територій.

28. У чому полягають функції органів місцевого самоврядування у сфері сталого розвитку сільських територій?

29. Охарактеризуйте державні програми, які приймалися у сфері соціального розвитку села.

30. Визначте ознаки державних програм за законодавством України.

31. Якими рисами характеризуються концепції державних програм?

32. Визначте роль програм соціально-економічного та культурного розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

33. Наведіть ознаки сільських територій (сільської місцевості) за законодавством України.

34. Проаналізуйте науково-теоретичні підходи до визначення поняття «сільські території». Наведіть їх ознаки.

35. Визначте критерії класифікації сільських територій за законодавством України.

36. Порівняйте поняття «сільський населений пункт» та «сільське поселення».

37. Визначте ознаки та порівняйте правове становище селища та села.

38. Проаналізуйте перспективи розвитку хуторських поселень в Україні.

39. Що таке «сільська поселенська мережа»? Визначте її склад.

40. Визначте правові проблеми формування сільської поселенської мережі.

41. Які пільги передбачені законодавством для мешканців трудонедостатніх населених пунктів?

42. Визначте порядок правового регулювання паспортизації сільських населених пунктів.

43. Охарактеризуйте порядок здійснення сільськогосподарського перепису!

44. Здійсніть правову характеристику Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» з точки зору його ефективності.

45. Яким чином у науковій літературі характеризується інститут соціального розвитку села.

46. Розкрийте правовий режим об'єктів соціальної інфраструктури села.

47. Які пільги передбачені індивідуальним забудовникам на селі?

48. В чому полягають особливості правового забезпечення медичного обслуговування сільських мешканців?

49. Підготуйте розгорнуту відповідь на питання: яке місце відводиться процесам диверсифікації у законодавстві України?

50. Визначте поняття диверсифікації сільськогосподарського виробництва за законодавством України.

51. Розкрийте правові проблеми стимулювання диверсифікації сільськогосподарського виробництва.

52. Розкрийте порядок здійснення діяльності у сфері сільського туризму.

53. Яким чином регулюється діяльність у сфері художніх промислів у сільській місцевості.

54. Що Вам відомо про правове регулювання діяльності у сфері заліснення сільськогосподарських земель.

55. Назвіть ознаки державного унітарного комерційного сільськогосподарського підприємства.

56. Розкрийте правовий режим землі та майна комерційного сільськогосподарського підприємства.

57. Визначте особливості у правовому становищі господарських товариств

58. Які види кооперативів Вам відомі? Наведіть їх характерні ознаки.

59. Визначте, в чому полягають відмінності у правовому становищі сільськогосподарських кооперативів за Законом України від 21 липня 2020 р. «Про сільськогосподарську кооперацію» та аналогічним Законом України від 17 липня 1997 р.

60. Визначте порядок надання земельних ділянок для ведення фермерських господарств.

61. Яким чином здійснюється державна підтримка фермерських господарств?

62. Яким чином формується «складений капітал» фермерського господарства?

63. Розкрийте зміст поняття «якість» та «безпечність» сільськогосподарської продукції.

64. Розкрийте права та обов'язки операторів ринку харчових продуктів.

65. Визначте правові засади виробництва та обігу харчових продуктів.

66. Назвіть загальні гігієнічні вимоги щодо поводження з харчовими продуктами.

67. Визначте основні засади правового регулювання державного контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти.

68. Яким чином здійснюється стандартизація і сертифікація сільськогосподарської продукції?

69. Розкрийте основні засади виробництва продукції виноградарства і виноробства.

70. Розкрийте основні засади виробництва молока і м'яса

71. Розкрийте основні засади виробництва продукції бджільництва

72. Правові засади аквакультури

73. Розкрийте наукові підходи до визначення поняття «біотехнологія».

74. Надайте загальну характеристику правового регулювання генно-інженерної діяльності у відкритій системі.

75. Визначте правові засади державної політики у сфері біотехнологій.

76. Назвіть і розкрийте принципи здійснення діяльності у сфері біотехнологій.

77. Розкрийте порядок використання і транспортування ГМО.

78. Яким чином здійснюється зберігання та утилізація ГМО за законодавством України.

79. Визначте особливості у правовому регулюванні використання біотехнологій у тваринництві

80. Визначте особливості у правовому регулюванні використання біотехнологій у рослинництві.

81. Розкрийте правові засади державної політики у сфері органічного сільськогосподарського виробництва.

82. Визначте принципи здійснення такої діяльності.

83. Опишіть порядок реєстрації операторів, що здійснюють виробництво органічної продукції.

84. Що Вам відомо про сертифікацію такої продукції.

85. Розкрийте законодавчі вимоги до маркування органічної продукції.

86. Визначте основні засади державної підтримки органічного сільськогосподарського виробництва.

87. Розкажіть про порядок виробництва органічної продукції тваринництва

88. Розкрийте особливості у правовому регулюванні виробництва органічної продукції рослинництва.

89. Дайте визначення сільськогосподарського використання природних ресурсів як інституту аграрного права.

90. На яких принципах здійснюється сільськогосподарське використання природних ресурсів?

91. Які види сільськогосподарського використання природних ресурсів?

92. Які особливості сільськогосподарського використання водних ресурсів?

93. Які особливості сільськогосподарського використання надр?

94. Які особливості сільськогосподарського використання лісових ресурсів?

95. Які особливості сільськогосподарського використання об'єктів рослинного світу?

96. Які особливості сільськогосподарського використання об'єктів тваринного світу?

97. В чому проявляється особливість правового режиму земель сільськогосподарського призначення?

98. Розкрийте поняття та юридичні ознаки забезпечення екологічної безпеки при використанні земель сільськогосподарського призначення.

99. Розкрийте зміст правового регулювання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення.

100. Назвіть та опишіть систему заходів у галузі охорони земель.

101. Розкрийте зміст рекультивації земель

102. Яким чином здійснюється консервація земель.

103. Розкрийте порядок відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва.

104. В чому полягають особливості меліорації земель.

105. Розкрийте сутність економічного стимулювання впровадження заходів щодо охорони та використання земель і підвищення родючості ґрунтів.

106. Наведіть поняття захисту сільськогосподарських рослин.

107. Розкрийте, яким чином здійснюється державний контроль у сфері захисту рослин.

108. Визначте порядок правового регулювання застосування засобів захисту рослин.

109. Розкрийте порядок правового регулювання ліцензування засобів захисту рослин.

110. Надайте визначення поняття «відходи сільського господарства».

111. Розкрийте особливості поводження з різними видами сільськогосподарських відходів.

112. Розкрийте порядок знищення і утилізації кормів.

113. Охарактеризуйте правове регулювання поводження з відходами, які утворюються у процесі здійснення діяльності з ГМО

114. Назвіть правові засади використання непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів.

115. Опишіть порядок поводження з побічними продуктами тваринного походження, не призначеними для споживання людиною.

116. Розкрийте поняття біопалива та принципи правового регулювання його виробництва.

117. Визначте основні засади державної підтримки виробництва біопалива.

118. Розкрийте поняття «сільськогосподарська діяльність» за законодавством України.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ»

Питання 1. Вставте пропущене словосполучення:

Згідно з Концепцією розвитку сільських територій, схваленою розпорядженням КМУ від 23 вересня 2015 р. № 995-р.....— це поліпшення якості життя та економічного благополуччя сільського населення.

Питання 2. Основною стратегічною цілю державної аграрної політики є (оберіть вірну відповідь):

1	стабільний розвиток науки;
2	гарантування продовольчої безпеки держави;
3	подолання економічних проблем;
4	розвиток самоврядування

Питання 3. До основних складових державної аграрної політики законодавством віднесено комплекс правових, організаційних і економічних заходів, спрямованих на (оберіть вірну відповідь):

1	підвищення ефективності функціонування аграрного сектору економіки;
2	розв'язання соціальних проблем сільського населення;
3	забезпечення комплексного і сталого розвитку сільських територій;
4	розвиток переробної галузі.

Питання 4. Вставте пропущене словосполучення:

..... з соціального розвитку села забезпечують зростання якості життя сільського населення у сферах побуту, освіти, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, культури і мистецтва.

Питання 5. Вставте пропущене словосполучення:

Відповідно до Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» одним із заходів, що забезпечують пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу є:.....

Питання 6. Вставте пропущене слово:

Згідно з проектом Декларації ООН про права селян і інших осіб, які працюють в сільських районах, ... - будь-яка особа жіночої або чоловічої статі, яка займається чи має намір займатися малими формами сільськогосподарського виробництва для задоволення особистих потреб і / або продажу продуктів на ринку, і яка в значній мірі, але не обов'язково цілком покладається на трудовий внесок членів сім'ї або домогосподарства і на інші форми безгрошової організації праці.

Питання 7. Вкажіть, на які галузі розповсюджуються основні засади державної аграрної політики:

1	сільське господарство
---	-----------------------

2	рибне господарство
3	харчову промисловість
4	перероблення сільськогосподарської продукції

Питання 8. Вставте пропущене словосполучення:

.... – це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах.	(у бланку відповідей подати словосполучення)
--	--

Питання 9. В якому нормативно-правовому акті міститься визначення сталого розвитку сільських територій (оберіть вірну відповідь):

1	Закон України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві»;
2	Закон України «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі»;
3	Закон України «Про основні засади державної аграрної політики до 2015 року»;
4	Наказ Міністерства аграрної політики та Академії аграрних наук України «Про затвердження Довідника соціальних стандартів, нормативів, вимог і обмежень» від 20 січня 2009 р. № 39/05.

Питання 10. Вставте пропущене слово:

. . . . . - процес організації, прийняття рішень і розподілу ресурсів в кілька етапів, із залученням партнерів для реалізації, на багаторічній основі, спільних дій Союзу та держав-членів для досягнення цілей стратегії Союзу для розумного, збалансованого і всеосяжного зростання.
--

Питання 11. За українським законодавством до загальних (програмних) нормативно-правових актів, що регулюють відносини сільського розвитку, можна віднести (оберіть правильну відповідь):

1	державні програми;
2	концепції державних програм;
3	модельні програми;
4	стратегічні плани.

Питання 12. Вставте пропущене словосполучення:

забезпечення життєздатності сільського господарства, його конкурентоспроможності на внутрішньому й зовнішньому ринку, гарантування продовольчої безпеки країни, збереження селянства як носія української ідентичності, культури і духовності є основною метою . . . .

Питання 13. Вставте пропущене словосполучення:

.....комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, що спрямовані на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки або адміністративно-територіальних одиниць, здійснюються з використанням коштів Державного бюджету України та узгоджені за строками виконання, складом виконавців, ресурсним забезпеченням.
--

Питання 14. Який центральний орган виконавчої влади визначено законодавством відповідальним за виконання заходів у сфері підвищення якості життя

сільського населення? (оберіть правильну відповідь):

1	Міністерство аграрної політики та продовольства України;
2	Агенство сільського розвитку України;
3	Агенство розвитку сільських територій України;
4	Державний комітет по соціальному розвитку села.

Питання 15. Який центральний орган виконавчої влади визначено законодавством відповідальним за виконання заходів у сфері охорони та збереження природних ресурсів у сільській місцевості? (оберіть правильну відповідь):

1	Міністерство аграрної політики та продовольства України;
2	Міністерство екології та природних ресурсів України
3	Агенство розвитку сільських територій України;
4	Державна служба з питань геодезії, картографії та кадастру.

Питання 16. Який центральний орган виконавчої влади визначено законодавством відповідальним за виконання заходів у сфері диверсифікації та розвитку сільської економіки? (оберіть правильну відповідь):

1	Міністерство аграрної політики та продовольства України;
2	Міністерство екології та природних ресурсів України ;
3	Агенство розвитку сільських територій України;
4	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.

Питання 17. Законом України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» до основних складових державної аграрної політики віднесено комплекс правових, організаційних і економічних заходів, спрямованих на (оберіть правильну відповідь):

1	підвищення ефективності функціонування аграрного сектору економіки;
2	розв'язання соціальних проблем сільського населення;
3	забезпечення комплексного і сталого розвитку сільських територій;
4	розвиток переробної галузі.

Питання 18. Визначте центральний орган виконавчої влади, який здійснює загальну координацію розвитку сільських територій

1	Агенство сільського розвитку України;
2	Міністерство екології та природних ресурсів України
3	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України;
4	Міністерство аграрної політики та продовольства України.

Питання 19. До завдань якого центрального органу виконавчої влади належить забезпечення формування державної політики у сфері біологічної і генетичної безпеки; поводження з пестицидами та агрохімікатами; розвитку водного господарства і меліорації земель

1	Агенство сільського розвитку України;
2	Міністерство екології та природних ресурсів України
3	Державна служба з питань геодезії, картографії та кадастру;

Питання 20. Вставте пропущене словосполучення:

..... земельна ділянка разом з розташованими на ній житловим будинком, господарсько-побутовими будівлями, наземними і підземними комунікаціями, багаторічними насадженнями, які знаходяться за межами населеного пункту.

Питання 21. Вставте пропущене словосполучення:

Сукупність населених пунктів в сільській місцевості це -

Питання 22. Вставте пропущене слово:

Відокремлене від села самостійне сільське поселення, що має назву, в якому проживає сім'я або кілька селянських сімей, які займаються переважно сільським господарством – це .....

Питання 23. Вставте пропущене словосполучення:

Осередки народних художніх промислів, що потребують особливої охорони – це .....

Питання 24. Вставте пропущене словосполучення:

.....район, де частка осіб, зайнятих у сільському господарстві, перевищує частку осіб, зайнятих у промисловості.

Питання 26. Вставте пропущене словосполучення:

.....суцільне або несуцільне статистичне спостереження щодо комплексної характеристики стану і структури галузі сільського господарства.

Питання 27. На будівництво об'єктів невиробничого призначення в сільській місцевості має використовуватися не менше % державних централізованих капіталовкладень

(впишіть пропущене сполучення в бланк відповідей).

Питання 28. Чи підлягають обов'язковій сертифікації послуги з тимчасового розміщення туристів, які надаються членами ОСГ ?

Дайте відповідь (так чи ні)

Питання 29. Пільгове кредитування сільських забудовників здійснюється на термін до р.

(впишіть пропущене сполучення в бланк відповідей)

Питання 30. За яких умов здійснюється відшкодування за рахунок коштів державного бюджету сільськогосподарським товаровиробникам вартості збудованих у сільській місцевості об'єктів?

	<i>(впишіть в бланк відповідей правильну відповідь).</i>

Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27 грудня 2019 р.

Рейтинг студента з навчальної роботи R_{HP} (не більше 70 балів) визначається за формулою:

$$R_{HP} = 0,7 * (R(1)_{зм} * K(1)_{зм} + \dots + R(n)_{зм} * K(n)_{зм}) / K_{дис},$$

де

$R(1)_{зм} + \dots + R(n)_{зм}$ – рейтингові оцінки змістовних модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістовних модулів;

$K(1)_{зм} + \dots + K(n)_{зм}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$K_{дис} = K(1)_{зм} + \dots + K(n)_{зм}$ – кількість кредитів ECTS (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний.

Рейтинг з додаткової роботи додається до рейтингу з навчальної і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня їх знань з дисципліни.

Максимальна кількість балів (20) надається студенту за:

отримання диплому I-го ступеню переможця студентської наукової конференції з відповідної дисципліни;

отримання диплому переможця (I, II чи III місце) II-го етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни чи спеціальності у поточному навчальному році;

отримання диплому (I, II чи III ступеню) переможця Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з відповідної дисципліни у поточному навчальному році;

авторство (співавторство) у виданій науковій статті з відповідної дисципліни;

виготовлення особисто навчального стенду, макету, розробка комп'ютерної програми (за умови, що зазначене використовується в освітньому процесі при викладанні відповідної дисципліни).

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів і віднімається від рейтингу з навчальної роботи. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які невчасно засвоїли матеріали змістових модулів, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Студент допускається до складання екзамену або заліку з дисципліни, якщо з цієї дисципліни ним повністю виконані всі види робіт, передбачені робочим навчальним планом та робочою навчальною програмою, а його рейтинг з навчальної роботи з цієї дисципліни становить не менше, ніж 42 бали ($60 \text{ балів} \times 0,7 = 42 \text{ бали}$).

Студенти, які в поточному семестрі мали пропуски занять і до початку екзаменаційної сесії не засвоїли матеріал пропущених тем і розділів змістових модулів навчальних дисциплін на додаткових заняттях (мають рейтинг з навчальної роботи менше, ніж 42 бали), до семестрової атестації з відповідної дисципліни не допускаються.

Для визначення рейтингу студента із засвоєння дисципліни $R_{дис}$ (до 100 балів) рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи R_{HP} (до 70 балів): $R_{дис} = R_{HP} + R_{ат}$.

Співвідношення між рейтингом студента і національними оцінками

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків

90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Незараховано

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні матеріали для вивчення освітньої компоненти «Правові основи сталого розвитку сільських територій» (для студентів ОС «Магістр» спеціальності 081 «Право» денної форми навчання).
2. Methodical recommendations for studsing of the education component «Legal basis of rural areas sustainable development»: lectures notes. Module 3 (для студентів ОС «Магістр» спеціальності 081 «Право» денної форми навчання),

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ»

Основна література:

1. Аграрне право України: підручник. за заг. ред. В.М. Єрмоленка. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 608 с.
2. Аграрне право: підручник. за ред. В.П. Жушмана, А.М. Статівки. Харків: «Право», 2010. 296 с.
3. Аграрне право України: підручник. за ред. О.О. Погрібного. Київ: Істина, 2006. 448 с.
4. Аграрне право України: підруч. / за ред. В.З. Янчука. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Київ: Юрінком Інтер, 2000. — 720 с.
5. Аграрне право України: навчальний посібник. за ред. Т. Є. Харитонової, І.І. Каракаша. Одеса: Юридична література, 2017. 436 с.
6. Аграрне право. Підручник: за ред. А.М. Статівки. Харків: Право, 2018. 416с.
7. Бобкова А.Г., Павлюченко Ю. М. Аграрне право: конспект лекцій в схемах. Донецьк : Дон НУ, 2013. 244 с.
8. Гаєцька-Колотило Я.З., Ільків Н.В. Аграрне право України: навч. посіб. Львів : Львів. держ. ун-т внутріш. справ, 2008. 184 с.
9. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 16: земельне та аграрне право. ред. кол.: М.В. Шульга, В.В. Носік, П.Ф. Кулинич. Харків: Право, 2019. С.128-131.
10. Гафурова О.В. Соціальний розвиток села в Україні: теорія та практика правового регулювання. Монографія. Київ: Ірідіум, 2014. 480с.
11. Гафурова О.В. Сиволицька С.І. Державна підтримка фермерських господарств в Україні та Європейському Союзі: правові аспекти. Монографія. Київ: ЦП «Компринт», 2017. 336с.
12. Землі сільськогосподарського призначення: права громадян України. Науково-навчальний посібник: за ред. Н.І. Титової. Львів: ПАІС, 2005. 368 с.
13. Коваленко Т.О. , Марченко С.І. Правове регулювання господарської діяльності в агропромисловому комплексі України. Навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 296 с.
14. Піддубна Д.С. Правове регулювання органічного господарювання. Навчальний посібник. Кривий ріг: Вид. Р.А. Козлов, 2017. 679 с.
15. Правове регулювання виробництва сільськогосподарської продукції. Харків: Юрайт, 2015. 272 с.
16. Кулинич П.Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні. Монографія. Київ: Логос, 2011. 688с.
17. Науково-практичний коментар до Закону України «Про особисте селянське господарство»: за ред. В.В. Носіка. Київ: Кондор, 2004. 252 с.
18. Правове регулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в

Україні: сучасний стан і напрями вдосконалення: монографія: за ред. А. П. Гетьмана та В.Ю. Уркевича. Харків: Право, 2012. 448с.

19. Словник з аграрного права: за ред.. В.П. Жушмана. Харків: Національна юридична академія України, 2010. 160 с.

20. Шульга М.В., Жушман В.П., Кулинич П.Ф. Уркевич В.Ю. Фермерське господарство: правові засади створення, функціонування та припинення: Навчально-практичний посібник / За заг. ред.. М.В. Шульги. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2004. – 464с.

Допоміжна література

1. Актуальні питання аграрного права України: теорія і практика. Монографія: за ред. А.М. Статівки. Харків: Видавництво «ФІНН», 2010. 240 с.

2. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні: колективна монографія. відпов. ред. Т. Є. Харитонова, І.І. Каракаш. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 722 с.

3. Гафурова О.В. Поняття «сільські території» за законодавством Європейського Союзу. *Журнал східно-європейського права*. (електронне видання). 2017. № 45. URL :С. 12-19 http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2017/11/gafurova_45.pdf

4. Гафурова О.В. Розвиток сільських територій за законодавством ЄС. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право» 2016. № 40. С. 118–121.

5. Гафурова О.В Сільська поселенська мережа: поняття, склад, проблеми формування. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2010. № 156. С. 75-82.

6. Гафурова О.В Сільські території: поняття, ознаки, класифікація *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 8 С. 84-88.

7. Гафурова О.В. Соціальний розвиток села в Україні: теорія та практика правового регулювання прав: монографія: за заг. ред. В.М. Єрмоленка. Київ: Ірідіум, 2014. 480 с.

8. Доктринальні проблеми екологічного, аграрного та господарського права: у 5 т.; за заг. ред. Ю.С. Шемшученка. Т. 4 : Харків: Право, 2013. С. 772.

9. Єрмоленко В.М. Особливості формування категорії «сталий розвиток сільських територій». *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2010. № 156. С. 50-59.

10. Єрмоленко В.М. Правові аспекти поняття «сільське поселення». *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2011. Вип. 157, ч. 1 С. 66-72.

11. Єрмоленко В.М., Гафурова О.В., Заріцька І.М. Теоретичні проблеми аграрних правовідносин. за заг. ред. В. М. Єрмоленка. Київ: ЦП Компринт, 2013. – 668 с.

12. Інвестиційна діяльність у сільському господарстві: правові питання: кол. моногр.; за ред. В.І. Семчика. Київ: Юрид. думка, 2008. 252 с.

13. Коваленко Т.О. Джерела аграрного права України: сучасний стан та перспективи. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 7 (липень). С. 61–69.
14. Коваленко Т.О. Реформування аграрних відносин в Україні: соціально-правові проблеми. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2006. № 12 (62). С. 76–87.
15. Кульчій І.М. Організаційно-правове забезпечення диверсифікації сільських територій за участю сільськогосподарських товаровиробників: монографія. Харків: Юрайт, 2015. 176 с.
16. Мантино Ф. Сельское развитие в Европе: политика, институты и действующие лица на местах с 1970-х годов до наших дней; пер. с итал. И. Храмовой. Совместное издание Продовольственной и сельскохозяйственной организации ООН и Business Media of the Sole 24 Ore. URL : www.fao.org/docrep/013/i2001r/i2001r.pdf.
17. Мартинова Н.О. Правове забезпечення сталого розвитку сільських територій: дисер. ...канд. юрид. наук. Київ, 2016. 190 с.
18. Правове регулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в Україні: сучасний стан і напрями вдосконалення: монографія. за ред. А. П. Гетьмана та В.Ю. Уркевича. Харків: Право, 2012. 448 с.
19. Правові проблеми розвитку сільських територій: матеріали Круглого столу (Київ, 9 грудня 2015 р.), присвяченого пам'яті відомого українського вченого-правознавця, члена-кореспондента НАН України, академіка НАПрН України В. І. Семчика. Київ: Видавництво «Прінт сервіс», 2015. 228 с.
20. Проблеми розвитку аграрного та земельного права України: моногр. за заг. ред. В.І. Семчика, П.Ф. Кулиничка. Київ: Право України, 2013. 372 с.
22. Розвиток сільських територій в системі євроінтеграційних пріоритетів України: моногр.; В.В. Борщевський (наук. ред.); НАН України; Ін-т регіональних досліджень. Львів, 2012. 216 с.
23. Савельєва О.М. Правове регулювання відносин в агросфері. Монографія. за заг. ред. М.В. Шульги. Харків: Друкарня Мадрид, 2017. 208с.
24. Статівка А.М. Організаційно-правові питання соціального розвитку села в Україні: моногр. Харків: Право, 2007. 208 с.
25. Статівка А., Уркевич В. Про проект Закону України «Про сільське господарство України». *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 8. С. 104–110.
26. Титова Н.І. Селяни повинні мати пріоритетний правовий статус. *Земельне право України*. 2006. № 6. С. 3–14.
27. Титова Н.І. Вдосконалення Конституції України: деякі правові аспекти. *Право України*. 2008. № 1. С. 114–116.
28. Уркевич В.Ю. Проблеми теорії аграрних правовідносин. Монографія. Харків: Харків юридичний, 2007. 496 с.
29. Чабаненко М.М. Становлення та розвиток системи аграрного права України. Монографія. Дніпропетровськ: Видавництво «Грані», 2015. 298 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>
2. Веб-портал органів виконавчої влади України www.kmu.gov.ua
3. Сайт Центру політико-правових реформ www.pravo.org.ua
4. Офіційне інтернет-представництво Президента України www.president.gov.ua
5. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
6. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Сайт Національної парламентської бібліотеки України <http://nplu.org/>
8. Сайт Державної науково-технічної бібліотеки України <http://www.gntb.gov.ua/ua/>